

Шевченко Ю.В.

здобувачка 2 курсу магістратури рівня факультету бізнесу і права,
Херсонський державний університет

Науковий керівник: к.н. держ. упр., доцент Ключевський В.І.

МЕХАНІЗМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Податкова політика – один із багатьох, але найважливіших важелів участі держави у соціально-економічних процесах, що є наслідком постійно зростаючої ролі держави в економіці та суспільному житті, які потребують певних фінансових ресурсів. У розвинутих країнах світу рівень перерозподілу валового внутрішнього продукту через податки є дуже суттєвим, а тому податкові інструменти здійснюють значний вплив на економічний розвиток як окремого ринкового агента, так і держави в цілому [1].

На сьогодні питання розвитку податкової політики належать до найактуальніших в економічному та соціальному житті України, що зумовлено новими явищами у вітчизняній економіці, її спрямуванням на ринкові відносини, де фіскальні інструменти є одним з найефективніших методів державного регулювання економіки. Ефективна розбудова української економіки неможлива без здійснення прогнозованої, обґрунтованої та дієвої податкової політики, адже загальновідомо, що у ринкових економіках виважена і збалансована фіскальна політика є одним із ключових факторів зростання виробництва, інвестиційної активності та зайнятості. [2]. До того ж, гостро стоїть питання післявоєнної розбудови держави та реформування державної податкової системи з урахуванням реалій створення сприятливого середовища для підтримки підприємництва й стимулювання інвестиційно комфортного клімату в Україні. Адже агресія російської федерації на сьогодні створила ряд проблемних питань, які призвели до розривів у податкових надходженнях на

окупованих територіях Сходу і Півдня нашої держави і, як наслідок, унеможливили ефективне функціонування податкових органів.

На нашу думку, податкова політика – це сукупність правових, економічних і організаційних заходів держави у сфері оподаткування щодо регулювання податкових відносин, за допомогою яких держава встановлює умови оподаткування та які направлені на забезпечення надходжень податків до централізованих фондів грошових ресурсів держави й стимулювання економічного зростання за допомогою податкової системи. Головною метою податкової політики є пошук оптимального співвідношення між фінансовими можливостями держави та обсягом видаткових статей соціально-економічного характеру за певних умов розвитку країни.

Із проголошенням незалежності Україна стала на шлях радикальних економічних реформ. Це був період становлення податкової системи, в основу якої було покладено класичну схему оподаткування, характерну для економічно розвинутих країн. Система оподаткування – це продукт діяльності держави, її важливий атрибут. Кожна держава формує свою систему оподаткування з урахуванням досвіду інших країн, стану економіки, розвитку ринкових відносин, необхідності вирішення конкретних економічних і соціальних завдань, власних національних особливостей.

На сьогодні основним нормативно-правовим документом, що регулює і забезпечує функціонування податкової системи України – є Податковий Кодекс України. Так, на думку Т.Н. Корнієнко: «Податковий кодекс України передбачає глибоке перетворення багатьох аспектів економічного життя: структури виробництва, галузевої і професійної структури зайнятості, структури доходу з точки зору факторів виробництва, чисельність, віковий склад і територіальний розподіл населення, міждержавні потоки товарів, капіталу, робочої сили та знань, організації промисловості і державного регулювання. Ці зміни є необхідною умовою сукупного зростання, що формують, стримують або підтримують економічний розвиток України» [3, с.148].

Останній період новітньої історії ознаменувався безпрецедентними дискусіями та податковими реформами в зарубіжних країнах. Результати цих податкових перетворень ще не повною мірою осмислені науковою громадськістю, платниками податків і податковими адміністраціями. Незважаючи на те, що сталася серйозна уніфікація податкових систем, податкові системи навіть усередині країн Європейського Співтовариства серйозно різняться. [4, с. 15].

Міжнародний досвід пропонує і такий вид збирання податків, який здійснюється за принципом національної належності платника податку. Розподіл платників податків за цим принципом дає можливість уникнути подвійного оподаткування, але тут стикаються часто національні інтереси різних країн. Країни, в економіці яких найбільша питома вага належить іноземним капіталам, зацікавлені натомість у критерії юрисдикції на принципах нерезидентства. Сьогодні у деяких державах існують відмінності в правилах визначення резидентства для різних компаній. У більшості з них ці негаразди усуваються за допомогою такого критерію, як визначення місцезнаходження центру фактичного керівництва» [5, с. 95 – 96].

Цікавими для аналізу та врахування в подальшій роботі щодо реформування податкової політики в Україні є системи оподаткування, зокрема, у Німеччині та Франції.

За результатами уважного вивчення податкової системи європейських країн, їх реформи та принципів, можна зауважити на те, що у системі оподаткування кожної окремої країни є свої особливості, які можна і потрібно враховувати при проведенні реформування податкової системи України. Адже будувати податкову систему самостійно дуже не просто, тому доцільно використовувати позитивний досвід інших країн Європейського союзу, концепції їх проведення та результати цих реформ, враховуючи, що Україна вже отримала статус кандидата для вступу до ЄС і надалі має формувати стратегію реформування податкових органів у відповідності до принципів євроінтеграції. Дослідження еволюції податкової системи повинно

використовуватись для створення ефективної системи оподаткування, з метою запобігання повторення помилок і прорахунків, які вже не раз негативно впливали на економічний розвиток держав.

Однією з провідних складових податкової системи є система податків. Відповідно до положень Податкового кодексу України види податків і зборів (обов'язкових платежів), що справляються на території України, поділяються на загальнодержавні та місцеві.

Важливо, що територіальним громадам у процесі децентралізації надано додаткові можливості наповнювати місцеві бюджети шляхом оподаткування певних дій. Так, місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі). Місцеві ради в межах повноважень, визначених Кодексом, вирішують питання відповідно до вимог Кодексу щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору та земельного податку за лісові землі. Зарахування місцевих податків та зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України [6].

Державна податкова служба України (далі – ДПС) – центральний орган виконавчої влади у сфері податків в Україні, створений у сьогоdnішньому форматі у 2019 році шляхом поділу Державної фіскальної служби, та спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Мінфін [7].

Основна функція ДПС – це контроль за правильністю і своєчасністю надходження податкових коштів, боротьба з порушниками податкового законодавства. Поряд з цим, з урахуванням стратегії інтегрування України до ЄС стоятиме питання й зміни основних функцій ДПС, ставлячи за пріоритет створення сервісності для розвитку бізнесу та підтримки підприємництва.

Також важливою складовою удосконалення податкової роботи є повному вибудований організаційний потенціал, компетентність і

професіоналізм працівників податкових органів з урахуванням європейських стандартів.

Вважаємо, що оптимізація державної податкової політики та підвищення її ефективності за різними напрямками можлива лише за умови вирішення низки структурно- функціональних проблем, характерних як для неї безпосередньо, так і для чинної податкової системи України.

Радикальні політичні зміни, які відбулися в Україні на початку 2014 року, сформували передумови для початку нового етапу реформ податкової системи. Однак, для цього необхідно вирішити низку проблем, які безпосередньо впливають на формування та реалізацію податкової політики, а також функціонування податкової системи.

Крім цього, вважаємо, що російська військова агресія та кандидатство України щодо вступу до Європейського Союзу призведуть до прискорення вирішення питань реформування податкової системи в Україні.

Список використаних джерел

1. Веремчук Д.В. Сутність податкової політики та її роль у державному регулюванні економіки. URL:<http://www.dspace.uabs.edu.ua> .
2. Бабійчук А.Б. Напрямки вдосконалення системи оподаткування в Україні. Фінанси України, 2016, 12 с.
3. Корнієнко Т.Н., Корнієнко С.А. Податковий кодекс і стратегія розвитку економіки України. Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії: Економічні науки, 2010.
4. Литвіцька Н. Ю. Історія виникнення податків. Державне регулювання економікою, 2010. URL: <http://www.rusnauka.com> .
5. Юрченко В.В. Сучасні тенденції розвитку та гармонізації податкових систем країн Європейського Союзу. Вектори для України. Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання, 2013.
6. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> .

7. Положення про Державну податкову службу України. URL:
<https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/pologennya/>.